

Suomalainen laskuvarjourheiluveteraani



Jorma Mali Vantaalla 19.2.2015.

Kuva: Eero Kausalainen

Jorma Mali

SUOMALAISEN LASKUVARJOURHEILUN HISTORIAA

Koonnut: Eero Kausalainen 2015

Eero Kausalainen on haastatellut useita laskuvarjourheilun veteraaneja laskuvarjourheilun historiaprojektin yhteydessä. **Jorma Mali** oli osana tätä haastattelusarjaa ”muistelemassa” Vantaalla 19.2.2015.

Jorma Mali oli mukana toiminnassa 1963 alkaen vuoteen 1975 saakka. Hän oli mukana sekä kotikerhonsa Suomen Laskuvarjokerho ry:n (SLK:n) toiminnassa, että myös Suomen Ilmailuliitto ry:n nimeämässä laskuvarjourheilun keskustoimikunnassa (LuKT) jäsenenä ja puheenjohtajana. Mali oli myös omana aikanaan huippukilpailija, jolla oli hallussaan useita Suomen mestaruuksia. Lisäksi hän oli mukana useita kertoja Suomen edustusjoukkueessa sekä PM- että MM-kilpailuissa. Viimeksi mainituissa Malin paras tulos oli erinomainen 6. sija henkilökohtaisessa tarkkuudessa vuonna 1968 Grazissa Itävallassa.

Jorma Mali valikoitui haastateltavaksi edellä mainituilla perusteilla. Jäljempänä esitetty perustuu tähän haastatteluun. Jorma Mali on tarkastanut ja hyväksynyt tekstin 23.2.2015.

Henkilötietoja

Olen syntynyt 1.9.1940. Aloitin hyppäämisen vuonna 1963, jolloin olin vielä opiskelija. Valmistuin yliopistosta valtiotieteen maisteriksi 1969. Valmistumiseni jälkeen olin liike-elämän palveluksessa, ensin Finnairilla (1962 – 1966) ja sen jälkeen Air Francella (1969 – 1971). Vuonna 1971 siirryin kansainvälisten kuljetusten ja logistiikan pariin Polar-Expres’iin. Yrityksen nimi ja omistaja muuttuivat useamman kerran. Eläkkeelle siirtyessäni(2005) yrityksen nimi oli Oy Schenker Ab

Laskuvarjourheilu jäi lopulta taakse vuonna 1975 uusien työtehtävieni vuoksi: minulla ei enää ollut riittävästi aikaa harrastukseen, johon merkittävänä osana liittyi odottelu ja ”kuppaaminen”. Tällöin minulla oli yhteensä 606 laskuvarjohyppyä.

Kuinka tulit ”sekaantuneeksi” laskuvarjourheiluun; mukaantulo ja alkuvaiheet?

Ilmailu oli kiinnostanut minua jo pienestä saakka. Laskuvarjohypyistä minulla ei ollut tietoa, että niitä olisi harrastettu Suomessa ennen kuin vuonna 1963 syksyllä, jolloin näin televisio-ohjelman, jossa esiteltiin laskuvarjohyppytoimintaa Malmilla. Päätös syntyi saman tien: ilmoitin heti kotonani, että aloitan laskuvarjohypyt. Viikon päästä ohjelman näkemisestä olin Suomen Laskuvarjokerhossa koulutuksessa. Siihen aikaan ei ollut erillisiä määrättyinä aikoina alkavia kursseja vaan koulutusta annettiin ”saman tien”, kun oppilas saapui kerholle.

Koulutus tapahtui viikonloppuisin. Kokoonnuttiin Malmille, jossa kouluttajat opettivat teoriaa ja pitivät kaatumisharjoituksia. Ensimmäinen hyppyni oli 24.11.1963 Malmin lentoken-

SUOMALAISEN LASKUVARJOURHEILUN HISTORIAA

Koonnut: Eero Kausalainen 2015

tällä. Hyppykone oli kerhon käyttöön vuokrattu Cessna 195 OH-CSE, jonka kerho osti myöhemmin omakseen. Lentäjänä oli **Ahjolinna**. Päävarjo oli PT-10, jota yleisesti käytettiin maahanlaskujoukkojen laskuvarjopudotuksiin. Maahantuloni ensimmäisellä hypyllä tapahtui tuulipussimäen lähelle metsänreunaan.

Toinen hyppyni oli helmikuussa 1964. Tämän vuoden aikana minulle kertyi hyppyjä kaikkiaan 77. Ensimmäinen itselaukaisuhyppyni oli 11. hyppy, 23.5.1964. Sitä edeltänyt kymmenes hyppyni oli näytöshyppy Piikajärvellä **Antero Takkalan** ja **Seppo Nevalaisen** kanssa. Hyppyni päättyi metsään, muistini mukaan myös muillakin.

Alkuvuonna 1964 kaikki hypyt, poislukien Piikajärven näytöshyppy, tapahtuivat Malmilla. Heinäkuussa menin **Onni Kuusiston** kanssa Ranskaan hyppäämään. Lähtiessäni minulla oli 24 hyppyä. Hyppykeskus oli Chalon-sur-Saône. Siellä oli hyppykoneena De Havilland Dragon Rapide.

Ranskassa emme saaneet minkäänlaista teoriakoulutusta. Minulla oli Ranskaan mennessä takanani 5 sekunnin vapaapudotushyppyjä. Hyppytoiminta jatkui suoraan siitä, mihin Suomessa olin päässyt. Kouluttajat määräisivät hyppyjen edistymisestä suoritusten perusteella. Hyppyni hypyt etenivät asteittain siten, että viimeiset hypyt olivat 20 sekunnin vapaapudotuksia, joilla tehtiin 360 astetta oikeaan ja vasempaan samalla hypyllä.



Kaisa Kakko, Onni Kuusisto ja Jorma Mali Ranskan Limognessa kesällä 1965. Kuva: Jorma Mali

Suomeen tulimme takaisin elokuussa. Sen jälkeen kerho alkoi kouluttaa minua hyppymestariksi. Hyppypäiväkirjastani löytyy vuodelta 1964 useita hyppymestariharjoituksia, joilla toimin hyppymestarina valvottuna. Muistini mukaan tätä toimintaa valvoi Antero Takkala.

*Tultuani Ranskasta sain 12.8.1964 mahdollisuudet hypätä FW-44 Stieglizistä (OH-SZJ). Lentäjänä oli **Paavo Galkin**. Hyppy oli mielenkiintoinen. Ollessani jo hyppyvalmiina koneen siivellä, näin ohjaajan olevan kovin huolestuneen näköinen. Minusta tuntui, että korkeutta ei ehkä ollut suunniteltua 750 metriä. Lentäjä antoi merkkejä ilmeillään: nyt on jotain ongelmia. Ymmärsin, että kone menettää korkeutta ja olemme jo matalammalla, kuin oli tarkoitus. Silloin päätin hypätä. Avasin varjon parin sekunnin vapaan pudotuksen jälkeen – suunnitellun viiden sekunnin sijasta. Myöhemmin ohjaaja Galkin kertoi, että hän oli tankannut liikaa, eikä pystynyt säilyttämään korkeutta sen jälkeen, kun olin koneen siivellä ”jarruna”. Todellinen hyppikorkeus oli 650 metriä*

Hyppymestarioikeudet sain muistaakseni 1964 syksyllä ja aloin hoitaa hyppymestarin tehtäviä keväällä 1965.

Toisen kerran oli Onni Kuusiston kanssa Ranskassa kesällä 1965 ja paikkana oli Limoges. Siellä opettajanamme oli tarkkuushypyn ex-maailmanmestari Raoul Cledassous. Onnin kanssa harjoittelimme pääasiassa taitohypyn MM-sarjaa ja tietysti tarkkuushyppyjä tullessamme maaliristille. Käynti antoi meille paljon lisäkokemusta ja taitoa ja ennen kaikkea vapaan pudotuksen hallintaa eri tilanteissa.

*Ensimmäisen kerran osallistuin joukkuetarkkuuskilpailuun Utissa 19.–20.9.1964. Joukkuetarkkuuden sijoitusta en muista. Henkilökohtaisessa kilpailussa olin neljäs. Minulla on edelleen tallessa silloin palkinnoksi saamani kakkuvati. Tämän jälkeen kävin kaikissa kilpailuissa, joita järjestettiin. SM-kilpailuissa olin yleensä kolmen parhaan joukossa henkilökohtaisessa tarkkuudessa. Joukkuetarkkuudessa voitimme useimmiten joukkueella Antero Takkala, **Eero ”Kustu” Ylinen, Risto Valta** ja minä,.*

SUOMALAISEN LASKUVARJOURHEILUN HISTORIAA

Koonnut: Eero Kausalainen 2015



Antero Takkala (vas.) ja Jorma Mali Unkarin mestaruuskilpailuissa elokuussa 1966. Kuva: Antero Takkala

Olin ensimmäisen kerran Suomen edustusjoukkueessa Leipzigin MM-kilpailuissa 1966. Sen jälkeen osallistuin useisiin kansainvälisiin kilpailuihin: PM-kisa Karlsborgissa 2.-4.8.1967, PM-kisa Norjan Trandumissa 1968 ja MM-kisa Grazissa 10.-22.8.1968.

Grazin MM-kisoissa 1968 tulokseni olivat: 0,00, 0,20, 0,10 ja 0,19 m. Näissä kisoissa minulla oli ongelmana, etten ollut harjoitellut etukäteen varavarjon irroitusta, joka oli paikalla ollessaan tiellä lähestyttäessä maaliristiä jyrkässä kulmassa. "Pläkä" jäi näin ollen pimementoon juuri ratkaisevalla hetkellä, kun jalka kosketti maata. Tällä sijoituksella saavutin kuitenkin hyppyurani parhaan henkilökohtaisen sijoituksen: 6. sija.

SUOMALAISEN LASKUVARJOURHEILUN HISTORIAA

Koonnut: Eero Kausalainen 2015



Suomen joukkue Grazin MM-kilpailujen avajaisissa elokuussa 1968: Harri Toivonen (vas.), Kavo Laurila, Eero Ylinen, Risto Valta, Antero Takkala ja Jorma Mali

Kuva: via SLK

Viimeisen kerran olin edustusjoukkueessa vuonna 1972: joukkueenjohtajana MM-kilpailuissa USA:n Oklahomassa.



Suomen joukkue MM-72 kilpailussa Oklahoman Tahlequah'issa: Olavi Kilpinen (vas.), Tatu Soini, Antero Takala, Jorma Mali, Lauri Karhu ja Seppo Piltti.

Kuva: Jorma Mali

Ensimmäinen yöhyppy Suomessa tehtiin 1500 metristä Malmilla 9.5.1968. Olin tässä hypyssä mukana. Kaikkia muita osallistujia en muista, mutta ainakin Antero Takkala, Risto Valta ja Onni Kuusisto olivat kyydissä.



Jorma Mali finaalissa yöhypyllä Malmilla.

Kuva: Antero Takkala

Oma järjestötyösi ja ”laskuvarjovaikuttaminen”?

Toimin SLK:ssa hypymestarina ja kouluttajana 1965 alkaen. Vuonna 1964 minut valittiin kerhon sihteeriksi. Olin myöhemmin jonkun vuoden varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana muistaakseni vuodesta 1971 vuoteen 1973 saakka.

Suomen Ilmailuliiton Laskuvarjourheilun keskustoimikuntaan LuKT:aan minut valittiin 1965. Olin LuKT:n puheenjohtaja vuodet 1971 – 1973. LuKT:ssa oloikanani kehitimme laskuvarjohyppääjien luokkajärjestelmän 1960-luvun loppupuolella. En muista, että meillä olisi ollut mitään valmista ulkomaista mallia, jota olisi ainakaan sellaisenaan sovellettu. Oma ensimmäinen luokkasuoritukseni on kirjattu 2.3.1966, joka on ilmeisesti tapahtunut hyvin pian luokkajärjestelmän valmistumisen jälkeen.

Muistikuvani mukaan suoritettu luokka antoi hyppääjille erilaisia oikeuksia. Kyseessä oli siis eräänlainen lupakirjajärjestelmä. Järjestelmän tarkoitus oli yhdenmukaistaa toimintaa ja siihen liittyviä koulutusvaatimuksia. Ennen tätä järjestelmää ei ollut mitään keskitettyä val-

vontaa tai seurantaa kulutuksen edistymisestä. Luokkajärjestelmä oli ensimmäinen vaihe laskuvarjotoiminnan yhdenmukaistamisessa valtakunnallisesti.

Ainakin jo vuonna 1964 oli SLK käytössä LuKT:n laatima alkeiskoulutusohjelma ja jatkokoulutusohjelma, joita pidettiin hyvänä ja joita ainakin SLK:n toimintakertomuksen mukaan myös noudatettiin.

LuKT:ssa päätettiin hyppymestarikoulutuksen yhdenmukaistamiseksi ja peruskriteereistä hyppymestarille. Taustana oli muistaakseni Malmilla 1968 sattunut laskuvarjonnettomuus, jossa pakkolaukaisuhinna irtosi koneesta. Esimerkiksi pakkolaukaisuhinnan sai ennen yhdenmukaista koulutusta ja ilmailuviranomaisen määräystä kiinnittää kerhoissa vapaasti ratkaistavalla tavalla. Hyppymestarikoulutuksella haluttiin yhdenmukaistaa hyppytoiminnan menetelmiä. Vakimuotoiset hyppymestari kurssit aloitettiin 1970-luvun alkupuolella.

*SIL:n keskustoimiston osuus alkuvaiheessa olivat monistus- ja sihteeripalvelujen tuottaminen, kokoustilat sekä LuKT:n tarvitsemat postituspalvelut. Omana LuKT-aikanani [SIL:n osoittamana] sihteerinä toimivat SIL:n virkailijat, alkuvaiheessa **Esko Hatakka** ja myöhemmin **Jaakko Kaskia**. SIL:n Ilmailu -lehti tarjosi hyvän informaatiokanavan myös laskuvarjourheilijoille.*

LuKT oli organisoitu siten, että puheenjohtaja laati esityslistat ja kaikki jäsenet osallistuivat kaikkien asioiden käsittelyyn. Muistaakseni puheenjohtaja kokosi jäsenet itsenäisesti. En muista, että kerhoilta olisi minun aikanani pyydetty ehdotuksia jäseniksi.

LuKT:n puheenjohtajan tehtävään liittyen kävin kerran FAI:n laskuvarjokomitean CIP:n kokouksessa vuonna 1973.

Hyppykalusto

Kalustona SLK:ssa oli alkuvaiheessa muutama PT-10, Kohnke -kolmiovarjo sekä ohjattavia nk. Conquistador ja Double L- aukkovarjoja ja yksiranskalainen EFA 653. Omia varjoja hankittiin vasta, kun Para-Commanderit tulivat markkinoille 1966 vuodesta alkaen. Siihen saakka kokeneetkin hyppääjät käyttivät kerhojen laskuvarjokalustoa.

Laskuvarjot huollettiin ja korjattiin Laskuvarjojääkärikoulussa LJK:ssa. Keväällä 1964 SLK osti toimintansa lopettaneelta Laskuvarjourheilijat ry:ltä neljä päävarjoa ja kaksi varavarjoa. Vuoden 1964 alussa kerholla oli toimintakertomuksen mukaan kolme omaa ja neljä laina-

SUOMALAISEN LASKUVARJOURHEILUN HISTORIAA

Koonnut: Eero Kausalainen 2015

varjoa ja saman vuoden lopussa seitsemän päävarjoa omaa ja viisi lainavarjoa ja varavarjoja 6 omaa ja 2 lainavarjoa.

Laskuvarjourheilijat ry

SLK:n kanssa samoihin aikoihin lyhyen aikaan Helsingissä vaikuttanut Laskuvarjourheilijat ry oli lopettanut toimintansa silloin, kun tulin mukaan hyppytoimintaan, joten minulla ei ole kerhosta tai sen toiminnasta muita tietoja, kuin edellä kertomani tiedot Laskuvarjourheilijat ry:n varjojen ostamisesta SLK:lle.